17.2.2021

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Kutsu kuulemiseen 16.2.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Liikenne- ja viestintäministeriö esittää, että hyvinvointialueesta ehdotetun lain 6 §:ään lisätään säännökset siitä, että Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tehtävänä olisi muun ohella sellaiset pelastustoimen ja ensihoidon tehtävät, jotka Suomen tulee suorittaa eräiden Saimaan kanavan ja siihen liittyvien alueiden vuokraamisesta tehtyjen kansainvälisten sopimusten perusteella.

Valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö sekä sisäministeriö lausuvat yhteisenä lausuntonaan seuraavaa:

Ehdotettu muutos Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tehtäviin näiltä osin ei ole noussut esiin HE 241/2020 vp lausuntokierroksella tai niin hyvissä ajoin, että se olisi voitu ottaa hallituksen esityksen valmistelussa huomioon. Tarve sääntelylle on tullut esiin juuri ennen esittelyä ja asiaa on selvitetty ministeriöiden välillä tämän jälkeen.

Hyvinvointialueen tehtäviä koskevassa hyvinvointialueesta ehdotetun lain 6 §:ssä esitetään, että hyvinvointialue suorittaa tehtäviään vain omalla alueellaan, jollei kyse ole lakisääteisestä tai vapaaehtoisesta hyvinvointialueiden yhteistyöstä tai yhteistoiminnasta. Hyvinvointialueen rajattua yleistä toimialaa koskeva sääntely laajentaa toimintamahdollisuuksia jossain määrin myös esimerkiksi kansainväliseen toimintaan, joka on erikseen mainittu myös säännösehdotuksen perusteluissa. Mahdollisten myöhempien tulkintaongelmien ehkäisemiseksi ministeriöt suhtautuvat lähtökohtaisesti myönteisesti siihen, että hyvinvointialueen tehtäviä koskevaa sääntelyä täsmennetään siten, että hyvinvointialue voi olla toimijana nyt puheena olevan kaltaisessa kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täytäntöönpanoon liittyvässä asiassa.

Ministeriöt katsovat, ettei nyt puheena olevan kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täytäntöönpanoon liittyvää tehtävää tule säätää jonkin hyvinvointialueen lakisääteiseksi tehtäväksi. Jos siitä säädettäisiin, niin tulisi säätää myös oikeudesta korvaukseen valtiolta. Ehdotettu muutos ei ole ollut käytettävissä hallituksen esityksen valmistelussa, joten sen vaikutuksia ei ole voitu arvioida. Kyseessä olisi hyvinvointialueen tehtävien säätämisen näkökulmasta hyvinvointialueen uudesta lakisääteisestä tehtävästä, joten rahoitusperiaatteen mukaisesti siihen tulisi osoittaa täysimääräinen rahoitus. Tällaista rahoitusta ei sisälly HE 241/2020 vp laskelmiin. Edelleen tulee huomioida, että vaikka tällaisesta lakisääteisestä tehtävästä säädettäisiin, niin hyvinvointialueesta ehdotetun lain systematiikka huomioiden siitä ei tulisi säätää ehdotetun lain 6 §:ssä vaan erikseen tehtäväkohtaisessa lainsäädännössä.

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto

puh. 0295 16001 (vaihde)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.vm.fi
Y-tunnus 0245439-9

Finansministeriet
Snellmansgatan 1 A, Helsingfors
PB 28, 00023 Statsrådet

tfn 0295 16001 (växel)
valtiovarainministerio@vm.fi
www.finansministeriet.fi
FO-nummer 0245439-9

Ministeriöt ovat yhteistyössä valmistelleet ehdotusta siitä, miten nyt puheena olevaan Saimaan kanava –asiaan liittyvä kysymys voitaisiin ratkaista. Valmistelun yhteydessä on käynyt ilmi, että hyvinvointialueen tehtäviä koskevaa 6 §:ää tulisi tarkentaa laajemminkin, jotta mahdolliset kansainvälisten velvoitteiden täytäntöönpanoon sekä muuhun rajat ylittävään yhteistyöhön liittyvät tulkintakysymykset voidaan ratkaista ennakolta.

Ministeriöt ehdottavat, että hyvinvointialueesta ehdotetun lain 6 §:ään lisätään uusi 3 momentti, jonka 1 kohta liittyy tilanteeseen, jossa hyvinvointialue toteuttaa omaa lakisääteistä tehtäväänsä tai (rajatun) yleisen toimialansa perusteella itselleen ottamaansa tehtävää yhteistyössä toisen maan viranomaisen kanssa esimerkiksi hankkimalla siihen liittyviä palveluja toisen maan viranomaiselta. Tällöin toisen valtion viranomainen voisi hoitaa tehtävää omalla alueellaan tai Suomessa hyvinvointialueen alueella. Uuden 3 momentin 2 kohta liittyisi tilanteeseen, jossa hyvinvointialue hoitaisi pykälän 1 momentissa määriteltyyn tehtäväalaansa liittyvää toisen valtion viranomaisen tehtävää yhteistyössä mainitun viranomaisen kanssa joko omalla alueellaan tai tämän toisen valtion alueella. Molempien kohtien tarkoittamissa tilanteissa edellytyksenä olisi, että hyvinvointialueen ja toisen maan viranomaisen sopima yhteistyö perustuisi Euroopan unionin lainsäädäntöön tai kansainväliseen sopimukseen.

Lisäksi ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, joka mahdollistaisi hyvinvointialueelle kansainväliseen sopimukseen perustuvan velvoitteen täytäntöönpanoon osallistumisen valtion kanssa tehtävään sopimukseen perustuen (toimeksiantotehtävä). Uusi neljäs momentti mahdollistaisi muun muassa sen, että Etelä-Karjalan hyvinvointialue ja Suomen valtio voisivat sopia, että Etelä-Karjalan hyvinvointialue hoitaisi pelastustoimen ja ensihoidon tehtävät, jotka Suomen tulee suorittaa eräiden Saimaan kanavan ja siihen liittyvien alueiden vuokraamisesta tehtyjen kansainvälisten sopimusten perusteella.

Ehdotetuilla muutoksilla ei esitetä muutettavaksi viranomaisten toimivaltaan ja julkisen vallan käyttöön liittyviä lähtökohtia. Myös ehdotetuissa yhteistyötilanteissa Suomen alueella noudatettaisiin Suomen lainsäädäntöä ja julkista valtaa Suomessa käyttäisi Suomen viranomainen.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta ehdotetun lain (voimaanpanolain) 25 §:n mukaan hyvinvointialueelle siirtyisivät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämiseen liittyvät sopimukset 1 päivästä tammikuuta 2023, jolleivät hyvinvointialue ja kunta toisin sovi. Koska nykyisin valtio on sopinut Saimaan kanavan alueen ensihoidon ja pelastustoimen tehtävien hoitamisesta Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin (Eksoten) ja Etelä-Karjalan pelastustoimen kanssa, siirtyisivät nämä sopimukset 1.1.2023 alkaen Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle. Näin ollen mainittujen palvelujen hoitamisen osalta ei syntyisi katkosta siirtymävaiheessa.

Ehdotus lisäykseksi hallituksen esityksen 1. lakiehdotukseen (uusi 3 ja 4 momentti 6 §:ään):

Laki hyvinvointialueesta:

6 §

Hyvinvointialueen tehtävät

Hyvinvointialue järjestää sille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Hyvinvointialueen itselleen ottaman tehtävän hoitaminen ei saa laajuudeltaan olla sellainen, että se vaarantaa hyvinvointialueen lakisääteisten tehtävien hoitamisen.

Hyvinvointialue voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Hyvinvointialueen toiminnasta kilpailutilanteessa markkinoilla säädetään 15 luvussa.

Hyvinvointialue voi Euroopan unionin lainsäädäntöön tai kansainväliseen sopimukseen perustuen:

1. *hoitaa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviään yhteistyössä toisen valtion viranomaisen kanssa alueellaan tai tämän toisen valtion alueella;*
2. *hoitaa 1 momentissa tarkoitettuun tehtäväalaansa liittyvää toisen valtion viranomaisen tehtävää yhteistyössä tämän toisen valtion viranomaisen kanssa alueellaan tai tämän toisen valtion alueella.*

Hyvinvointialue voi sopimuksen nojalla ottaa valtiolta hoitaakseen 1 momentissa tarkoitettuun tehtäväalaan liittyvän kansainvälisen sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvän tehtävän.

Erkki Papunen	Auli Valli-Lintu	Ilpo Helismaa
Neuvotteleva virkamies	Hallitusneuvos	Hallitusneuvos
Valtiovarainministeriö	Sosiaali- ja terveysministeriö	Sisäministeriö